

การศึกษาเปรียบเทียบโครงสร้าง ด้านอาชีพระหว่าง ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ กับภาคใต้ทั้งหมด

พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓

เกียรติศักดิ์ ทองแท้

บทคัดย่อ

ศึกษาถึงโครงสร้างด้านอาชีพของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ อันได้แก่สงขลา สตูล ยะลา บัตตานีและนราธิวาส กับภาคใต้ทั้งหมด พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓ พบว่า อัตราส่วนร้อยละของประชากรที่มีอาชีพเกษตรกรรม มีมากที่สุด และหมวดอาชีพที่มีมากรองลงมาได้แก่ อาชีพช่างหรือปฏิบัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกร อาชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าและอาชีพผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ

ส่วนหมวดอาชีพอื่นๆ มีอัตราส่วนร้อยละที่น้อยมาก สำหรับการกระจายตัวด้านอาชีพมีลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก ทั้งนี้จากการศึกษาเปรียบเทียบกันระหว่าง ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้กับภาคใต้ทั้งหมด โดยคำนวณหา ความแตกต่างมวลรวมจากดัชนีความแตกต่าง ๒ ชนิด คือ ดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ (Index of Relative Difference) กับดัชนีความไม่เหมือน (Index of Dissimilarity) พบว่า ดัชนีความแตกต่างทั้ง ๒ ชนิดมีค่าค่อนข้างต่ำ สำหรับดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ของยะลามีค่ามากที่สุด รองลงมาเป็นสตูล สงขลา บัต

๒๘ วุฒิมิแล

ตานีและนราธิวาส ตามลำดับ ส่วนดัชนีความไม่เหมือนนั้น สงขลาจะมีค่ามากที่สุด รองลงมาได้แก่ สตูล ยะลา บัตตานีและนราธิวาส ตามลำดับ นอกจากนั้น พิสัยของดัชนีทั้ง ๒ ชนิด ยังมีค่าค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นการยืนยันว่า โครงสร้างด้านอาชีพของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ มีความแตกต่างกันน้อยมาก

บริเวณภาคใต้ตอนล่างสุดของประเทศไทยคือ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้อันได้แก่สงขลา สตูล ยะลา บัตตานีและนราธิวาส ซึ่งประกอบกันเป็นกลุ่มประชาคมร่วมที่มีลักษณะพิเศษและแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆในภาคใต้ด้วยกัน มีพื้นที่รวมกันประมาณ ๒๐,๘๐๔ ตารางกิโลเมตรหรือประมาณ ๑๓ ล้านไร่ คิดเป็นร้อยละ ๓๐ ของพื้นที่ภาคใต้ทั้งหมด สำหรับประชากรมีประมาณ ๒.๔ ล้านคน คิดเป็นร้อยละ ๓๖.๕ ของประชากรภาคใต้ทั้งหมด เป็นไทยพุทธประมาณร้อยละ ๔๗ และไทยมุสลิมประมาณร้อยละ ๕๓ ส่วนใหญ่ประมาณร้อยละ ๕๕ เป็นภูเขาโดยเฉพาะบริเวณที่ติดต่อกับพรมแดนประเทศมาเลเซีย เหลือที่ดินอีกร้อยละ ๔๕ เป็นที่ราบซึ่งใช้เป็นที่อยู่อาศัยและประกอบกิจกรรม

ทางเศรษฐกิจต่างๆ^๑ซึ่งจะเห็นได้ว่านอกจาก ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้จะแตกต่างจากจังหวัดอื่นๆในภาคใต้ด้วยกันทางด้านภูมิศาสตร์ สังคม และประชากรแล้ว ทางด้านเศรษฐกิจก็อาจมีความแตกต่างกันบ้าง ไม่มากก็น้อย โดยเฉพาะสถานภาพทางอาชีพ ซึ่งเป็นองค์ประกอบทางเศรษฐกิจที่สำคัญและจำเป็น ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการกระจายตัว ของการมีงานทำ ดังนั้น อาชีพของประชากรจึงเป็นเรื่องที่ต้องศึกษากันอย่างละเอียด^๒ ทั้งนี้เพราะตัวเลขด้านอาชีพจะสะท้อนให้เห็นถึงฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของบุคคล อีกทั้งการจำแนกประชากรที่มีงานทำ ตามหมวดอาชีพ เป็นพื้นฐานที่สำคัญ ต่อการเปรียบเทียบศักยภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของทั้งประเทศ หรือระหว่างหน่วยการปกครองย่อยๆ ระดับรองลงมาได้เป็น

ตารางที่ 1 โครงสร้างต้นทุนอาชีพของ 5 จังหวัดชายแดนภาคใต้และภาคใต้ทั้งหมด ของประชากรอายุ 11 ปีขึ้นไป ที่ทำงานในเชิงเศรษฐกิจ จำแนกตามหมวดอาชีพในรอบปี (เมษายน 2522- มีนาคม 2523) ค่าหน่วยเป็นอัตราส่วนร้อยละ

หมวดอาชีพ	อัตราส่วนร้อยละ					
	ภาคใต้ทั้งหมด	สงขลา	สตูล	ยะลา	ปัตตานี	นราธิวาส
ผู้ปฏิบัติงานที่ช่วยอาชีพ วิชาการ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	3.17	3.48	3.32	4.13	3.05	2.88
ผู้ปฏิบัติงานบริหาร งานจัดการ และข้าราชการที่มิได้ระบุไว้ที่อื่น	1.51	2.44	1.18	1.61	1.68	1.34
เสมียน พนักงาน และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	1.12	1.64	0.81	1.56	0.91	0.97
ผู้ปฏิบัติงานอาชีพที่เกี่ยวข้องกับการค้า	6.82	7.98	5.72	7.78	6.30	7.14
ผู้ทำงานกสิกรรม เลี้ยงสัตว์ ไร่สวนปาล์ม ชาวประมง นักค้าและตักสับสัตว์	74.81	70.53	79.66	70.79	77.29	75.48
ผู้ทำงานเหมืองแร่ ต่อย ย่อยหิน ผู้ขุดเจาะบ่อ และผู้ปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้อง	1.14	0.88	0.12	0.51	0.06	0.13
พนักงานขับยานพาหนะและคนงานที่เกี่ยวข้อง	1.88	2.25	1.79	2.10	1.85	1.74
ช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานในกระบวนการผลิตและกรรมกร	6.97	8.17	5.11	7.60	6.89	7.30
ผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับด้านบริการต่าง ๆ	2.55	3.10	2.28	3.91	1.95	3.00
ผู้ปฏิบัติงานที่ตัดจำแนกเข้าอาชีพ ประเภทใดไม่ได้ หรือไม่ทราบประเภทอาชีพ	0.03	0.03	0.01	0.01	0.02	0.02
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มาของตัวเลข: ค่าวนจากสำมะโนประชากรและ เศษ พ.ศ. 2523 ภาคใต้ สงขลา สตูล ยะลา ปัตตานี และนราธิวาส สำนักงานสถิติแห่งชาติ ตารางที่ 24 หน้า 126, 146, 132, 136, 138 และ 142 ตามลำดับ

อย่างดี^๑

วัตถุประสงค์ของการศึกษาในครั้งนี้
เพื่อจะเปรียบเทียบระหว่าง อัตราร้อยละ
ของประชากร ๒ กลุ่มคือ การจำแนก
ตามหมวดอาชีพระหว่าง ๕ จังหวัดชาย
แดนภาคใต้กับภาคใต้ทั้งหมด(ประชากร-
มาตรฐาน)ซึ่งเราสามารถคำนวณหาดัชนี
ความแตกต่างมวลรวมของการจำแนกอา-
ชีพได้และดัชนีที่นิยมใช้กันมากก็คือดัชนี
ความแตกต่างสัมพัทธ์ (Index of Re-
live Difference) ดัชนีความไม่เหมือน
(Index of Dissimilarity) สำหรับ
IRD นั้นเป็นการแสดงให้เห็นถึง ขนาด
ของความแตกต่างระหว่าง การจำ
แนกของประชากร ๒ กลุ่ม ซึ่งอาจจะ
สรุปได้ว่า เป็นดัชนีเพียงอันเดียวจาก
หมวดอาชีพที่แตกต่างกัน ส่วนID นั้น
เป็นการวัดความแตกต่างแบบสรุประหว่าง
การจำแนกอาชีพของประชากร ๒ กลุ่ม
ซึ่งมีพื้นฐานมาจากความแตกต่างระหว่าง
อัตราส่วนร้อยละของแต่ละหมวดอาชีพ
ที่น่าสังเกตว่าขนาดของดัชนีทั้งสอง ขึ้น
อยู่กับ จำนวนของหมวดอาชีพในการจำ
แนก เช่นเดียวขนาดของความแตกต่าง
เพราะฉะนั้นผลลัพธ์จึงให้ค่าค่อนข้างสูง
เมื่อเปรียบเทียบดัชนีอื่นๆที่คำนวณหา
ค่าความแตกต่าง ของการจำแนกประชา
กร ๒ กลุ่ม

เมื่อพิจารณาถึงรูปแบบการกระจายตัว
ของโครงสร้างด้านอาชีพของ ๕ จังหวัด
ชายแดนภาคใต้และภาคใต้ทั้งหมด จาก
ตารางที่ ๑๐ พอดีสรุปนัยสำคัญได้ต่อไปนี้

๓๐ รุสมิแล

จังหวัดสงขลามีผู้ประกอบการอาชีพตาม
หมวดอาชีพเกษตรกรรมสูงสุด เมื่อเปรียบ
เทียบกับหมวดอาชีพอื่น ๆ คือ ประมาณ
ร้อยละ ๗๐.๕๓ สำหรับอาชีพที่มีตามลำ
ดับรองลงมาคือ อาชีพช่าง หรือผู้ปฏิบัติ
งานในกระบวนการผลิตและกรรมกร อา
ชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้าและอาชีพ
ประมาณร้อยละ ๘.๑๗, ๗.๙๘ และ
๓.๙๘ ตามลำดับ

จังหวัดสตูล มีอัตราส่วนร้อยละของผู้
ผู้ประกอบการอาชีพหมวดเกษตรกรรม สูงที่สุด
คือประมาณร้อยละ ๗๙.๖๖ เมื่อเปรียบ
เทียบกับหมวดอาชีพอื่น ๆ ส่วนอาชีพที่มีมาก
รองลงมาได้แก่อาชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับ
การค้า อาชีพช่าง หรือผู้ปฏิบัติงานใน
กระบวนการผลิตและกรรมกร และอาชีพ
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ ซึ่งมีประมาณ
ร้อยละ ๕.๗๒, ๕.๑๑ และ ๓.๓๒ ตาม
ลำดับ

จังหวัดยะลา มีผู้ประกอบการอาชีพหมวด
อาชีพเกษตรกรรมมากที่สุด เมื่อเปรียบเทียบ
กับหมวดอาชีพอื่นๆ คือประมาณร้อยละ
๗๐.๘๐ รองลงมาได้แก่อาชีพผู้ปฏิบัติงาน
เกี่ยวกับการค้า อาชีพช่าง หรือ ผู้ปฏิบัติ
งานในกระบวนการผลิตและกรรมกรและ
อาชีพผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ ซึ่งมีประ
มาณร้อยละ ๗.๗๘, ๗.๖๐ และ ๕.๑๓
ตามลำดับ

จังหวัดปัตตานี มีผู้ประกอบการอาชีพ
หมวดอาชีพเกษตรกรรมสูงที่สุด เมื่อเปรียบ
เทียบกับหมวดอาชีพอื่น ๆ คือ ประมาณ
ร้อยละ ๗๗.๒๙ อาชีพที่มีความสำคัญ
รองลงมา ก็คืออาชีพช่างหรือผู้ปฏิบัติงาน
ในกระบวนการผลิตและกรรมกร อาชีพผู้
ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า และอาชีพผู้ปฎิ
บัติงานที่ใช้วิชาชีพ ซึ่งมีประมาณร้อยละ
๖.๘๕, ๖.๓๐ และ ๓.๐๕ ตามลำดับ

อัตราส่วนร้อยละของผู้ประกอบการอาชีพ
เกษตรกรรมในจังหวัดนราธิวาสมากที่สุดเมื่อ
เปรียบเทียบกับหมวดอาชีพอื่นๆ คือประ
มาณร้อยละ ๗๕.๔๘ อาชีพที่มีความสำ
คัญรองลงมา ได้แก่อาชีพช่าง หรือผู้ปฎิ
บัติงานในกระบวนการผลิต และกรรมกร
อาชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า และอา
ชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการบริการต่าง ๆ
ซึ่งมีประมาณร้อยละ ๗.๓๐, ๗.๑๕และ
๓.๐๐ ตามลำดับ

สำหรับภาคใต้ทั้งหมดนั้น มีผู้ประกอบการ
อาชีพ ในหมวดอาชีพเกษตรกรรมสูงที่สุด
เมื่อเปรียบเทียบกับหมวดอาชีพอื่นๆ คือ
ประมาณถึงร้อยละ ๗๙.๘๒ และอาชีพที่
มีความสำคัญรองลงมาของประชาชนใน
ภูมิภาคส่วนนี้ คือ อาชีพช่างหรือผู้ปฏิบัติ
งานในกระบวนการผลิตและกรรมกร อา
ชีพผู้ปฏิบัติงานเกี่ยวกับการค้า และอาชีพ
ผู้ปฏิบัติงานที่ใช้วิชาชีพ ซึ่งมีประมาณ
ร้อยละ ๖.๘๗, ๖.๘๒และ ๓.๑๗ ตาม
ลำดับ

ตารางที่ ๒

ค่าดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ และดัชนีความไม่เหมือน ของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ พ.ศ. ๒๕๒๒-๒๕๒๓						
ดัชนี	จังหวัด	สงขลา	สตูล	ยะลา	ปัตตานี	นราธิวาส
ดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ (Index of Relative Difference)		๑๓.๒๘	๑๓.๗๕	๑๔.๕๘	๙.๙๕	๙.๕๖
$IRD = \frac{1}{2} \times \frac{E}{n} \left(\frac{\times 100}{n} - 100 \right)$						
ดัชนีความไม่เหมือน (Index of Dissimilarity ID)		๕.๐๕	๕.๐๐	๕.๖๗	๒.๖๕	๑.๗๗
$ID = \frac{1}{2} E r_{2a} - r_{1a} $						

จากตารางที่ ๒ การคำนวณหาค่าดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ และดัชนีความไม่เหมือน พบว่าดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ของยะลามีค่ามากที่สุดคือ ๑๔.๕๘ รองลงมาเป็นสตูล (๑๓.๗๕) สงขลา (๑๓.๒๘) ปัตตานี (๙.๙๖) นราธิวาส (๙.๕๖) สำหรับดัชนีความไม่เหมือนนั้น สงขลามีค่าสูงสุดคือ ๕.๐๕ รองลงมาได้แก่สตูล (๕.๐๐) ยะลา (๕.๖๗) ปัตตานี (๒.๖๕) และนราธิวาส (๑.๗๗) ตามลำดับ

จากความแตกต่างที่ปรากฏให้เห็นในดัชนีทั้ง ๒ ชนิด มีค่าค่อนข้างต่ำ ซึ่งก็สามารถแปลความหมายได้ว่า โครงสร้างด้านอาชีพของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้แตกต่างจาก โครงสร้างด้านอาชีพของภาคใต้ทั้งหมด (ประชากรมาตรฐาน) น้อยมากและเป็นที่น่าสนใจที่ สงขลา กับ ยะลา จะสลับกันมีค่าสูงสุดระหว่าง ดัชนีทั้ง ๒ ชนิด กล่าวคือ IRD ของยะลาจะเป็นอันดับหนึ่ง ในขณะที่ ID ของยะลาจะเป็นอันดับสาม ซึ่งตรงกันข้ามกับสงขลา คือ มี IRD เป็นอันดับสาม แต่กลับเป็นอันดับหนึ่งใน ID ส่วนสตูล ปัตตานี และ

นราธิวาสจะอยู่ในอันดับที่สอง,สี่และห้า เหมือนกันทั้งสองดัชนี อนึ่ง ดัชนีทั้ง ๒ ชนิด มีพิสัยของความแตกต่างน้อยมาก กล่าวคือ IRD จะมีพิสัยเท่ากับ ๕.๐๒ หน่วย (๑๔.๕๘-๙.๕๖) และ ID จะมีพิสัยเท่ากับ ๓.๒๗ หน่วย (๕.๐๕-๑.๗๗) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าในระหว่าง ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยกันเองโครงสร้างด้านอาชีพก็ไม่ค่อยจะแตกต่างกันมากนัก

จากการศึกษาจึงสรุปได้ว่าโครงสร้างด้านอาชีพของ ๕ จังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่แตกต่างจากโครงสร้างด้านอาชีพของภาคใต้ทั้งหมดมากนัก มีรูปแบบของการกระจายตัวด้านอาชีพคล้ายกันและดัชนีทั้งสองคือดัชนีความแตกต่างสัมพัทธ์ และดัชนีความไม่เหมือน มีค่าค่อนข้างต่ำ ซึ่งเป็นเครื่องยืนยันถึงผลสรุปที่ได้รับ นอกจากนี้ พิสัยของความแตกต่างของดัชนีทั้งสอง ก็ยังมีค่าค่อนข้างต่ำอีกด้วย ซึ่งก็หมายความว่าในระหว่าง ๕ จังหวัดชายแดนของภาคใต้ด้วยกันเอง ต่างมีโครงสร้างด้านอาชีพแตกต่างกันน้อยมากเช่นเดียวกัน

เอกสารอ้างอิง

สำมะโนประชากรและเคหะพ.ศ. ๒๕๒๓ ภาคใต้ สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 สำมะโนประชากรและเคหะพ.ศ. ๒๕๒๓ จังหวัดสงขลา สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 สำมะโนประชากรและเคหะพ.ศ. ๒๕๒๓ จังหวัดสตูล สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 สำมะโนประชากรและเคหะพ.ศ. ๒๕๒๓ จังหวัดยะลา สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 สำมะโนประชากรและเคหะพ.ศ. ๒๕๒๓ จังหวัดปัตตานี สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 จังหวัดนราธิวาส สำนักงานสถิติแห่งชาติ
 Shryock, Henry S. and other, The Methods and Materials of Demography, 2nd ed. Washington, D.C., US Government Printing Office, 1973.
 neo, Peter C. and John Porter, "Occupational Prestige in Canada", in Edward O. Laumann and others (eds.), The Logic of Social Hierarchies, Chicago Markham Publishing company, 1971.